

Hajuheinä

Sötgräs
Cinna latifolia

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

EU:n lajikoodi: 1951

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, heikkenevä

Luonnehdinta

Hajuheinä on monivuotinen, lähes metrin korkuinen löyhästi mätästävä ja kumariinintuoksuinen hento lehtoheinä. Sen lehdet ovat 8–16 mm leveät, pehmeät, nuokkuvat ja päältä karheat. Vaaleanvihreä, 15–25 cm pitkä röyhy on kaareva ja haarat nuokkuvat. Tähkylät ovat yksikukkaïset. Röyhät ovat nähtävissä heinä–elokuussa. Hajuheinää muistuttavan korpisorsimon (*Glyceria lithuanica*) tähkylät ovat monikukkaïset ja sen lehdet ovat päältä kiiltävät. Tuoksuvan lehtotesman (*Milium effusum*) kartiomainen röyhy on hajuheinän röyhyä laajempi, ja sillä on tähkylöitä ainoastaan haarojen kärjissä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hajuheinä kasvaa kuusivaltaisissa tai sekapuustoissa, louhikkoisissa purovarsilehdoissa, puro- tai rotkolaaksojen sammaleisilla lohkarilla sekä lehtorinteillä. Kasvupaikkana voivat olla myös kosteat lehtokorvet, tervaleppälehdot ja purovarsikorvet. Kasvupaikoille on yhteistä pienilmaston viileys ja kosteus. Hajuheinää esiintyy etenkin Järvi-Suomessa, mutta yksittäisiä esiintymiä on Etelä-Lappiin asti.

Nykytila ja uhkatekijät

Hajuheinän luontaiset kasvupaikat ovat vähentyneet hakkuiden, lehtojen raivauksen, metsäojituksen ja purojen perkausten vuoksi. Lajin siemenellinen leviämiskyky on heikko. Tunnettujen nykyesiintymien tila on kuitenkin säilynyt viime aikoina suhteellisen vakaana. Vain noin viidesosa esiintymistä sijaitsee suojelualueilla, mutta suojelualueiden esiintymät ovat suojelun ulkopuolella olevia elinvoimaisempia, ja niissä on valtaosa lajin populaatiosta.

Hoitosuositukset

Hajuheinä suosii pienilmastoltaan viileitä ja kosteita paikkoja. Metsänkäsittelyssä hajuheinän kasvupaikat otetaan huomioon siten, että niiden vesitalous ja pienilmasto säilyvät lajille suotuisina. Kasvupai-koilla ei tehdä purojen ja norojen perkauksia eikä hakkuita, jotka muuttavat oleellisesti puuston varjostus- ja suojavaikutusta. Useat hajuheinän kasvupaikat ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (purojen ja norojen lähiympäristöt, rehevät lehtolaikut, jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät, karukkokankaïta vähätuottoisemmat kivikot ja louhikot), joita on metsälain mukaan käsiteltävä niin, että niiden ominaispiirteet säilyvät. Kasvupaikan ominaispiirteet turvataan, vaikka kyseessä ei olisi metsälain 10 §:n tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Pienvesien lähimetsien sekä kallio- ja lehtoeinympäristöjen vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Kalliovirta, M. 2017. Hajuheinä (*Cinna latifolia* (Trevir.) Griseb.). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 186–188. Suomen ympäristö 1/2017.

Kuva: Outi Vainio